СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 71. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 26-го березня 1936. — VOL. XLIV. No. 71. Jersey City, N. J., Thursday, March 26, 1936. THREE CENTS

ПОВІНЬ ГРОЗИТЬ МІСТУ СИНСИНЕТІ

СИНСИНЕТІ (Огайо). — Коли води в ріці Огайо в околиці Питсбурга значно опали, тут вони якраз починають сильно підноситись. Причиною цього було, з одного боку, те, що найвищий рівень зібраних вод минув уже положені вище над рікою місцевости та приходить тепер до цього міста, а з другого боку, те, що в довколичних горах упав новий дощ, через який прибула вода в потоках, що вливаються до Огайо.

Міська влада заздалегідь приготовила населення міста на цю евентуальність. Усіх людей, що живуть у домах, положених на низовині, переселено на вище положені місця. З магазинів вивезено всі товари, що можуть зіпсутися через воду.

ГАРТФОРД ВІДКОПУЄТЬСЯ ПО ПОВЕНІ.

ГАРТФОРД (Конетикот). — Місто вертається поволі до нормального стану. Військова влада вже попустила зі своєї строгої управи, а „керфю" обмежено тільки до тих частин, що припирають до заллятих водою вулиць. У вівторок коло 4 пяті частини міста вже жили нормальним життям. Фабрики кличуть назад робітників.

„Адміністрація поступу публичних робіт" визначила на цілі публичної відбудови в цій околиці 3 міліони долярів.

Промисловці кажуть, що повени в Новій Англії сильно ушкодили фабрики.

СУД УНЕВАЖНЮЄ ЦІЛИЙ РОБІТНИЧИЙ ЗАКОН.

ШІКАГО. — Федеральний суддя Джан Барнс видав тут в одній справі опінію, що ввесь закон про робітничі відносини, ухвалений на останній сесії конґресу, не годиться з конституцією й неважний.

Суддя станув на становищі, що цей закон примушує сторони, себто промисловців і робітничі організації, з собою торгуватися; цей примус противиться, на його думку, конституції.

СЕНАТ ЗБІЛЬШУЄ ФОНДИ ДЛЯ ФАРМЕРСТВА.

ВАШИНГТОН. — Сенат ухвалив річні видатки для департаменту рільництва в сумі 153 міліони долярів. Є це на 40 міліонів долярів більше, ніж ухвалила палата послів, але майже на 50 міліонів нижче, як домагався уряд.

ФОРД ВИСТУПАЄ ПРОТИ ОБМЕЖУВАННЯ ЗАСІВІВ.

САВАНА. — Автомобілевий фабрикант Генрі Форд виступив тут у розмові з ґазетярами проти плачення урядом фармерам за зменшування засівів. Форд назвав таку політику крадіжем.

ПРО НАГОРОДУ ЗА ЗНАЙДЕННЯ КРАДЕНИХ ГРОШЕЙ.

ВАШИНҐТОН. — Найвищий суд Злучених Держав дістав апеляцію від айовського фармера Ґоза Флада, що позиває Нешенел Сити Бенк оф Клинтон, Айова, за 10-процентову нагороду знайдених ним грошей у сумі 100,000 долярів, що їх украли були бандити, а фармер знайшов.

Закон стейту Айова дає знахідникові право до 10% знайдених грошей, але банк каже, що гроші не були згублені, а крадені. Процес за цю нагороду тревае вже 4 роки.

РОЗКОЛ У ПАРТІЇ ТАВНСЕНДА.

ВАШИНҐТОН. — Роберт Клементс, що на спілку з Тавнсендом придумав плян пенсій на старі роки, відомий під іменем пляну Тавнсенда, посварився з Тавнсендом за основні справи руху та розійшовся з Тавнсендом.

Спеціяльний комітет палати послів збирається вже кликати Тавнсенда на слідство, що його цей комітет має перевести над усіми подібними плянами.

ДОВКОЛА СПРАВИ ҐАВПТМАНА.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Ґубернатор стейту Гофмен каже, що подані ґазетами вістки, буцімто д-р Кондон, голоний свідок на розправі проти Гавптмана, згодився на конференцію з Гофменом, передчасні, бо д-р Кондон хоче, щоб Гофмен ставив йому всі питання на письмі, а Гофмен думає, що таке слідство не дасть висліду.

РОЗПРАВА ПРОТИ ВБИВНИЦІ ЛЮБОВНИКА.

НЮ ЙОРК. — Ціла лава присяжних суддів, що мають судити панну Веру Стрец за вбивство німецького економіста й експортера, д-ра Ґебгардта, вже підобрана й у вівторок прокуратор виголосив вступну промову. Прокуратор підчеркнув, що обвинувачена вбила д-ра Ґебгардта вистрілом з револьвера в плечі.

Як прокуратор говорив, обвинувачена закрила собі вуха й шльохала.

„ВЕЛИКАНСЬКЕ ОКО" ГОТОВЕ ДО ТРАНСПОРТУ.

КОРНИНҐ (Ню Йорк). — Величезний скляний кружок, що його вилляли в місцевій скляній ґуті підприємства „Корнинґ Ґлез Воркс" дня 2-го грудня 1935-го року й що має 200 цалів у промірі та є найбільшою сочкою в світі, вже приготований до висилки на побережжя Тихого океану, де його мають вишліфувати.

ДО ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА В ТИХ МІСЦЕВОСТЯХ, ЩО БУЛИ НАВІЩЕНІ ПОВІННЮ!

В СПРАВІ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА, ПОТЕРПІЛИХ ВІД ПОВЕНІ.

Просимо прислати НЕГАЙНО до головної канцелярії такі інформації:

1. Імя й назвище члена, що потерпів від повені.

2. Коли з одної родини, що потерпіла від повені, є більше осіб членами У. Н. Союза, то подати імена тих усіх членів з дотичної родини.

3. В який спосіб дотичний член чи дотична родина, що є членами, потерпіли від повені.

4. Подавати імена тільки таких членів, що найбільше потерпіли від повені та знаходяться тепер у справжнім скрутнім матеріяльнім положенні.

Повищі інформації повинні зібрати відділові урядники в дотичних відділах. В тій цили треба скликати якнайскорше надзвичайні збори відділів і на тих зборах виготовити спис членів, потерпілих від повені, відповідно до повищих точок.

За екзекутиву У. Н. Союза

Д. ГАЛИЧИН, рек. секретар.

БАЖАЛИВ ВІДЛУЧИТИСЬ ВІД ДОМІНІЇ.

Канадські провінції над Атлянтиком конечно хочуть відлучитись від домінії, заявив секретар ново-шкоцької партії, В. Ранд. Його партія веде перед у кампанії за сецесію. Ранд оправдує ідею сецесії тим, що, мовляв, Нова Скошія звязана торгівлею не з домінією, а з рештою світу. Тимчасом Канада поставила Нову Скошію в економічну бльокаду, бо провінція не може вислати своїх кораблів на море без попереднього заплачення високої оплати домініяльному урядові.

ЗАСУДЖЕНИЙ НА СМЕРТЬ.

Недавно тому хтось знасилував і замордував 20-літню стенографку у відлюдному місці на передмістях Торонта. Запідозрено тоді в злочині механіка Г. О'Донела молодого й жонатого чоловіка. Коли його арештовано, його дружина була в поліжничому шпиталі, де привела на світ дитину. Обвинувачений у слідстві й на розправі заявив, що не має нічого спільного з убивством дівчини. Проте лава присяглих суддів узнала його винним в убивстві й засудила на шибеницю. Засуджений приняв присуд рівнодушно. Оборона старатиметься про другу розправу. Виконання присуду буде 5 травня.

ЗАТРУЇЛИСЬ ДЕНАТУРАТОМ.

Підчас одного весілля в Богородчанах три учасники випили більшу скількість денатурату і поважно захворіли. Один з них, Василь Гавришко, помер, два інші борються зі смертю.

ЗАТРУЇЛИСЯ СПІРТОМ.

В Угринові Середнім (Калущина) 76-літній Микола Челанюк, його 79-літня жінка Константина й 68-літній Микола Гаврилів уладили собі пиятику, підчас якої випили більшу скількість спірту. Челанюк та його жінка померли внаслідок затроєння черговго дня, а Гаврилів два дні пізніше.

В ЛОДЗІ БУДУЮТЬ НОВУ ВЯЗНИЦЮ.

Весною цього року мають почати в Лодзі будову нової вязниці. Новий вязничний будинок коштуватиме 3 міліони злотих.

ЛІТЕРАТУРНІ НАГОРОДИ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО СОЮЗУ.

Головна Рада Українського Католицького Союзу у Львові на своїм засіданні 7. лютого 1936. уфундувала літературні нагороди за найкращі твори, видані в 1936. році. Жюрі візьме під увагу лише ті мистецькі літературні твори, що не матимуть протихристіянських тенденцій. Єкількість і висоту нагород та склад жюрі устійнить Головна Рада У.К.С. пізніше. Нагороди будуть проголошені 22. січня 1937. р.

ЕКСПОРТ І КИТАЙСЬКОГО ЧАЮ ЩОРАЗ МЕНШИЙ.

Експорт чаю з Китаю з кожним роком меншає й під цим оглядом Китай не займає вже нині першого місця, як давніше, але шесте. Чайні плянтації існують тепер в Індії, Цейльоні, на Яві, а навіть у СССР. Давнішими роками сама Росія була одною з найбільших імпортерок китайського чаю. В звязку з упадком експорту китайського чаю Китай починає відчувати щораз дошкульніше фінансову крізу.

КРИТИК УБИВ ПИСЬМЕННИКА.

Таке трапилося цими днями в Лондоні. Письменник називається Доґлес Бос, а критик — Доґлес Бертон. Оба англійці. Письменника знайшли в його мешканні з пробитою головою. Коли його відвезли до лічниці, він помер. Підчас допитів на поліції критик Бертон признався, що між ним і Босом дійшло до супечки з того приводу, що Бос в останнім своїм романі змалював геройку дуже чорними красками. Схвильований критик вхопив за молоток і так сильно вдарив ним у голову письменника, що вбив його. В мешканні Боса дійсно знайшли молоток із свіжими ще слідами крови.

АКТОР УПИВСЯ — ВИСТАВИ НЕ ДОКІНЧИЛИ.

В варшавському польському театрі відбулася цими днями преміера Шекспірівської комедії „Вечір трьох королів". У цій комедії є пияцька сцена. Один з головних акторів у цій комедії, Владислав Ґрабовський, так солідно приготовлявся до тієї сцени, що став зовсім пяний і не міг, очевидно, дальше грати. Виставу мусіли перервати по другім акті.

В НІМЕЧЧИНІ ЗАБАГАТО УНІВЕРСИТЕТІВ.

Професор німецького університету в Гайдельберґу, член гітлерівської партії, Кріґ, домагається ліквідації одної третини німецьких університетів. Кріґ твердить, що в Німеччині забагато університетів у відношенні до числа студентів і професорських кадр. У такій ситуації радить він замкнути частину вищих німецьких шкіл, а вчительськими силами замкнених університетів обсадили вищі школи, що лишаться чинні.

НАЙБІЛЬША КООПЕРАТИВНА ПЕКАРНЯ НА СВІТІ.

Тому 30 літ у нинішній фінляндській столиці Гельсінґфорсі випікали хліб у жахливих умовинах, а крім того він був дорожчий, як в інших місцевостях. Щоб тому зарадити, кілька пекарських робітників і горстка консументів оснувала в р. 1905. кооперативну пекарню. Нині ця кооператива є великанською господарсько-суспільною інституцією, має як членів 48,173 родин з 200,000 особами. Річний оборот кооперативи доходить до 300 міліонів фінських марок. У р. 1925. кооператива урухомила нову механічну пекарню, найбільшу в Европі. Тепер кооператива має власні ресторани, цукорні, мясарські та ґалянтерійні крамниці, молочарню, фабрику мінеральних вод та інші крамниці і фабрички. Такі вислідй дала ініціятива й праця горстки відважних людей (було їх усього 19), які починали діло з 184 фінськими марками капіталу.

ПАЧКУВАВ ЧЕРЕЗ КОРДОН ДОРОГІ КАМЕНІ.

На залізничому двірці в Битомі польські митні власти придержали швайцарського громадянина Еміля Блюма, що пачкував через кордон 1,000 рубінів, яких уживають до фабрикації годинників. На дорогоцінні камені, за які Блюм мав би заплатити 75,000 зл. мита, наложено арешт.

ЗЛОВЖИВАННЯ В КОЛОМИЙСЬКІЙ ОБЕЗПЕЧАЛЬНІ.

Контроля в Суспільній Обезпечальні в Коломиї виявила непорядки в касі, які полягали на тім, що інкасенти не віддавали в приписанім реченці заінкасованих грошей. В звязку з тим припинено в урядуванні двох урядовців тієї обезпечальні.

СОВЄТИ ПІДДЕРЖУЮТЬ ВОРОГУВАННЯ МІЖ ФРАНЦІЄЮ І НІМЕЧЧИНОЮ

ПАРИЖ. — Паризькі ґазети розписуються про інтервю, яке мав французький журналіст з совєтським премієром Молотовом, у якім той останній запевняв Францію, що Совєти стануть на випадок війни по її стороні. Мова тут, річ ясна, про війну з Німеччиною. Молотов заявив, що якби Німеччина заатакувала Францію, чи навпаки, совєтська армія без вагання піде помагати Франції. І не буде вагатися вступити на польську територію, щоб тим чином якнайскорше заатакувати Німеччину.

Оте інтервю пояснюють собі тим, що Совєти доконче хочуть довести до воєнного конфлікту з Німеччиною і то саме тепер, коли Німеччина ще військово не така дуже сильна.

ГІТЛЕР ВІДКИНУВ ПРОПОЗИЦІЇ.

БЕРЛІН. — Адольф Гітлер вислав до Лондону свого відпоручника, Иоахіма фон Рібентропа, щоб заявив представникам держав, які заключили льокарненський договір, що Німеччина не може погодитись на їхні тимчасові мирові пропозиції. Рібентроп повіз із собою документ, у якім на 6 сторонах повторено ще раз, що Німеччина не погодиться з ніякою пропозицією, в якій вона не має признаних таких самих прав, як їх мають інші суверенні держави. Честь Німеччини не дозволяє брати таких пропозицій під увагу.

ЗАПОВІВ НОВЕ МИРОВЕ ПРЕДЛОЖЕННЯ.

БЕРЛІН. — Гітлер заявив, що зараз по виборах, які відбудуться в неділю, а підчас яких німецький нарід скаже своє слово в справі Надренії, він виготовить новий проєкт замирення Европи і предложить його Лізі Націй.

АНГЛІЙЦІ НЕ БЕРУТЬ СПРАВИ ТРАГІЧНО.

ЛОНДОН. — Лондонський уряд надіявся, що Німеччина відкине пропозиції, предложені їй державами, що підписали льокарненський договір. Він теж певний, що нові пропозиції Гітлера дадуть нагоду до нових переговорів.

ФРАНЦУЗИ ОБУРЕНІ.

ЛОНДОН. — Французький премієр покинув зі своїми дорадниками Англію з виразом обурення на англійський уряд за те, що „зраджує" Францію в користь Німеччини.

ІТАЛІЯ ТЕЖ ДОПОМОГЛА НІМЕЧЧИНІ.

ЛОНДОН. — Франція змагала до гострого покарання Німеччини. Але на дорозі станула їй Італія, що була проти санкцій, маючи тут на увазі своє власне положення, що змагає до зліквідування наложених Лігою санкцій проти неї за війну в Етіопії.

ВИКРУТИЛИСЯ.

ЛОНДОН.—Як тільки тайною дорогою дійшли до Лондону відомости, що Німеччина відкинула предложені їй пропозиції, зараз відложено на неозначений час наради Ради Ліґи Націй і перенесено їх знову до Женеви. Тим чином Ліґа Націй викрутилася тимчасово від рішення в справі відповіди Гітлера.

ЖИДИ ЗАЯВЛЯЮТЬ СВОЮ ЛЬОЯЛЬНІСТЬ СУПРОТИ ПОЛЬЩІ.

ЛОНДОН. — Польський міністер справ заграничних, Бек, приняв делеґацію світового союзу польських жидів, яка заявила йому, що польські жиди, котрі жиють за границею, відносяться до Польщі дуже прихильно і готові прийти з економічною допомогою жидам у Польщі.

ЗДЕРЖАЛИ ПІСТ.

ВАРШАВА (Польща). — Жиди проголосили, що не буде протестаційного посту, який мав тревати цілий тиждень і яким вони хотіли запротестувати проти польського законопроєкту, що ним заборонено вбивати худобу відповідно до жидівського ритуалу. Жиди заявили, що поправка до закону дає їм далі право різати худобу згідно з їхнім релігійним приписом.

НОВА ПОЛІТИЧНА КОАЛІЦІЯ В ЕВРОПІ.

РИМ. — Заключено економічний договір між Італією, Австрією й Угорщиною. Нема двох ґадок, що цей договір має і політичні цілі. Всі ці три держави заявилися теж проти накладування санкцій проти Німеччини.

ПЕРЕД НІМЕЦЬКОЮ МАНІФЕСТАЦІЄЮ.

БЕРЛІН. — Міністер пропаганди поробив усі можливі старання, щоб у часі виголошення Гітлером двох останніх передвиборчих промов уся Німеччина була на ногах. Всюди мають повівати націстичні прапори і грати музики. Тільки жиди не мають вивішувати німецьких прапорів. Цього їм навіть не дозволено. Отою парадою хочуть націсти показати світові, що ввесь німецький нарід стоїть за Гітлером, як першим німецьким робітником і вояком.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РАТУЙМО!

Ми є свідками траґедії, якої не памятає американська історія. Вправді знаємо з оповідань про Китай, яким катастрофальним нещастям являється повінь, але, щоб подібне нещастя було можливе в такій країні як Злучені Держави — це годі було собі уявити. Особливо, коли це нещастя малоб обняти такі місцевости, що то під промисловим і технічним оглядом розвинені якнайкраще.

Та фактом є, що, не зважаючи на те все, сталося велике нещастя. Поминаючи міліярдові втрати в матеріяльних добрах і ті людські жертви, що вже загинули наслідком повені, стоїмо тепер перед новим, далеко страшнішим нещастям. Бо ото величезні маси народу залишилися нагло без даху над головою, без одягу і поживи. А наслідки цього показуються вже тепер: поширюються в застрашаючий спосіб ріжні хвороби. Маємо отже до діла з такою величезною катастрофою і з такою великою загально-людською траґедією, що тут треба кожній живій людині негайно заманіфестувати, що ми дійсні люди і відчуваємо як такі біль і нещастя своїх ближніх. Треба кожному поспішити з поміччю ще навіть і в своїм власнім інтересі, щоб нещастя одних не спало згодом на других. Бож епідемія не жартує і не зважає на нікого.

Наша іміґрація не є багата. Тому ми зробимо дуже багато, коли хоч допоможемо нашим найближчим ближнім: українцям, потерпілим від повені. Кожний день приносить нам нові відомости, які вказують, що українці мали через повінь величезні втрати. Знаємо з досвіду, що наші люди ще найменше користають з американських допомог. Вони шукають їх хіба вже у випадку крайньої нужди. І ще й тоді їм важко добитися цеї допомоги. Тому саме треба тепер в нашого боку великої допомогової акції, щоб допомогти принаймні тим, що є примірними громадянами, а не вміють і не знають, як і де просити, не вміють виставляти руки по милостиню. Зложім ту допомогу в тім переконанню, що те, що даємо нашим братам сьогодні, можуть вони нам віддати завтра, бо нещастя не спить. За рік-два може стрінути подібне нещастя і нас, себто тих, що тепер не потерпіли від теперішньої катастрофи.

З цею допомоговою акцією не можна зволікати. А треба, йдучи за покликом Обєднання, орґанізувати в кожній громаді ратункові комітети і розпочинати негайну акцію. Памятаймо, що це такий момент, у якому ми маємо виявити свої людські й національні почування, свою кровну спільноту. Це хвиля, в якій маніфестуємо, що українці в Америці це одна велика українська родина, якої члени в радости разом радуються, а в смутку разом сумують.

Памятаймо, що тут не треба великих слів, але треба діл: у першу чергу грошевих жертв.

ПОВІНЬ У ПІТСБУРҐУ

(Надіслав інж. Володимир Малевич).

—o—

По довгій і тяжкій зимі засвітило весняне сонце. В неділю і в понеділок, 15. і 16. березня, було цілком тепло. У вівторок почав падати сильний дощ. Лляв як з цебра цілий день та цілу ніч з вівтірка на середу. Сніг, що лежав грубою веретою по розлогих горах Алеґені, нагло почав топитись і струями-потоками почав наповняти ложища пітсбурського трирiччя — рік Алеґені, Мононґаґіла й Огайо. У вівторок вечором люди, що верталися з праці, вже бачили, що ріки були виповнені по береги. Одначе ще ніхто не брав цього серіозно, бо двацять стіп води понад нормальну поверхню — це звичайне явище. Його можна було бачити кождої весни.

Доперва в середу над раном прийшла справжня повінь. Високий хребет води, довгий кільканацять миль, почав страшним валом котитися долинами рік. Вода виступила з берегів і милями залляла прибережжя, разом з тисячами мешкальних домів, промислових фабрик та торговельних складів. Цілу „долину міста", де стоять хмародери і де кишить увесь торговельний живчик, закрила вода до першого поверха. Залляті електрівні і заведення до чищення води.

Ось так у цілім міліоновім місті нараз забракло електрики і води до домашнього вжитку. Трамваї перестали курсувати, телефон устав функціонувати, світла і води забракло, а все те цілком спаралізувало нормальне життя. В середу рано вода стояла сорок стіп понад нормальну поверхню. Люди зрозуміли небезпеку з недостачі харчів. Тому кинулись по склепах, щоб накупити поживи на запас. Ціни на споживчі продукти підійшли в одну мить від двацять пять до сто процентів. А вода підносилась вище й вище, так, що в середу в девятій годині вечором дійшла до сорок і сім стіп. Такої повені не записано в історії Пітсбурщини. Найвища записана повінь була в році 1907, але вона дійшла була лише до трицять вісім стіп.

Міські власти не мали ніякого приготування на таке несподіване явище. В середу пополудні покликано поліцію, вогневу сторожу, змобілізовано міліцію і Червоний Хрест та почато ратувати затоплених, цебто родини, котрі мешкали близько води. Тут доперва представилась нам величезна драма, спричинена цею великою повінню.

Ратуючи життя, люди повтікали на дахи домів разом з малими дітьми. Перемоклі і як слід не одягнені з жахом вижидали помочі. Малими човнами перевожено їх на сушу і розміщувано по публичних галях, церквах і школах. Притім багато людей потопилось. Покищо ще годі знати, скільки людей згинуло. Начисляють коло шістьдесять утоплених, котрих уже виловили та примістили в міській трупарні. Кажуть, що є ще понад сто людей, котрі пішли з водою і котрих іще не віднайдено.

Найтяжче потерпіли ті, що жили на низом розложених передмістях: в Лоренсвіл, Етна та Мекізракс. **В долі Мекізракс, де живе скупчене українське громадянство, вода досягла трамваевих електричних проводів. Наші люди потерпіли найбільше.** Знаного громадянина Семена Костецького з подругою вифатував човном їх син Іван. Якийсь чоловік перевозив лодкою дві українські дівчині: Анну Семчак з сестрою. Нараз найдійшла сильніша струя води і лодка схибнулась. Анна Семчак випала в воду і її забрали розбішені хвилі. Втопилась. Її сестра перестудилась і другого дня померла в шпиталі на запалення. Одній жінці, як перепливала лодкою, випала з рук мала дитина до води. Мати хотіла кидатися за дитиною та люди в лодці держали її. Трупа дитини не знайдено. В іншій знову лодці перепливав гурт людей. Лодка схибнулась і випала з неї в воду молода жінка. Її муж, що вмів пливати, кинувсь у воду, щоб ратувати жінку. Одначе під водою жінка, будучи в смертельнім жаху, зловилася чоловіка за руки та унеможливила йому пливання. І так обох понесли хвилі...

Багато людей згинуло теж від вогню. Багато домів згоріло від вибухів. На передмістю Етна вода залляла пивницю під домом, а в пивниці розірвані електричні дроти якимось чином получились з ґазовими проводами і наступила страшна експльозія, підчас якої згинуло на місці сім осіб. Подібних випадків було багато.

Стоячи на мості, можна було бачити, як вода рвала і несла поломані дерева, дошки, стодоли, хати. Ось тут пливе здохла худобина між лабузязям. За хвилину надпливає деревляний дім. Хитається, колихається. А на даху чоловік. Одною рукою держиться даху, а другою вимахує, кричить, благає ратунку. Якась лодка пускається в його напрямі, але тимчасом дім зачіпився за щось під водою. І розлетівся, розбився. А чоловік пірнув під воду. І нема його. Лодка завертає знов до прибережжя, де жінки з дітьми на дахах домів плачуть, заводять. Вогнева сторожа, накликуючись, передирається з одного вершка дому до другого. А червоні світла вказують наповненим лодкам напрям до берега, до суші, де Червоний Хрест жде з амбулянсом.

Ось так виглядали траґічні картини страшної повені в Пітсбурґу.

В четвер зачала вода уступати, зіставляючи за собою на вулицях і по домах болото, намул, хабуззя і цілковите спустошення та знищення. Електрики нема. Електрівні будуть привернені до порядку аж десь за тиждень. Декуди по домах світять свічками, або наборзі зробленими каганцями.

Вже є випадки тифу. Санітарні заведення звернули цілу увагу на його зльокалізування.

Залляті фабрики викинули тимчасово коло 50,000 людей із праці.

В пятницю вода вступила в свої береги. Впав великий сніг. І позимніло. Це спричинило ще більшу мізерію. Бездомних і легко приодітих, потерпілих від повені людей розміщено по публичних домах. Вони ждуть на поміч Червоного Хреста. Люди збирають сніг і топлять на запас воду для домашнього вжитку, бо публичні водопроводи будуть функціонувати аж за кілька днів.

В суботу трамваї вже почали курсувати. Місцева компанія получилася з електрівнею в Акрон, Огайо (200 миль), і звідти бере електричну струю. Зачинають відчищувати вулиці, доми, склепи, ресторани, готелі.

Шкоду, заподіяну повінню в самім Пітсбурґу, обчисляють на $250,000,000.

КАТЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ЛЬВІВСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ

—o—

В останніх часах принесла преса доволі цікаву вістку: міністер освіти задумує небаром створити при львівському університеті катедру **української мови й літератури.** Мав би це бути перший крок уряду до реактивування при тому університеті тих 12 катедр, що їх польська влада зліквідувала. В цій справі Наукове Т-во ім. Шевченка відбуло засідання всіх своїх секцій, на якому ухвалено відповідні резолюції, і на цьому покищо скінчилось.

Не випереджуючи подій, що можуть... не наспіти та не привязуючи до цеї „весняної ластівки" (а може „качки"?!) надто великих надій, хочемо ось тут пригадати дещо з минулого цієї катедри і представити її теперішній стан (вонаж ніби існує!).

Заснована у 1849 р. як одна з перших катедр у львівському університеті, катедра української мови в центрі західньо-українських земель мала бути завязком українського університету й тому вже по своїй суті вимагала гідної і відповідної обсади та як слід вишколених і фахових професорських сил.

До світової війни під кожним оглядом (отже вивінування й наукового рівня) сповняла вона свою високо-культурну місію. Проводили нею Яків Головацький, О. Огоновський і нарешті О. Колесса; кандидатом на неї був І. Франко, і катедра ця до вибуху світової війни фунґувала якнайкраще, випускаючи в світ кадру добре вишколених україністів. Та прийшов розвал Австрії, дні боїв за Львів, а разом з ними й упадок українських катедр у Львові, а між ними катедри української мови. Польська влада не реактивувала ніодної з них. Усі вони — з більшими чи меншими винятками опинились у підземеллях українського тайного університету, що вкінці мусів здати свої позиції та самозліквідуватись.

Українці мусять шукати науки й знання по польських державних університетах. Для студентів, що забажали студіювати українську мову у Львові, створено катедру, що в порівнанню з передвоєнною сталася справжнім дивоглядом. Першзавсе слід відмітити її, так би сказати, правно формальний характер. Отже в списках викладів на поодинокі роки фіґурує вона до сьогодні як катедра "filologji ruskiej", зновуж у міністерських приписах до іспитів її нема, а зате можна дошукатися її існування у катедрі словянської фільольоґії. Студент, що хоче студіювати українську мову, мусить студіювати деякі предмети з польської мови й літератури. Одним словом: є катедра й нема катедри — от і заковика! А слід пригадати, що в такому вигляді покликав її до життя ґеніяльний у справах шкільництва Ст. Ґрабський. Внаслідок цього ніодин студент не може студіювати сьогодні у львівському університеті виключно українську мову. Він мусить студіювати теж і польську мову, щоб дістати диплом з української мови — диплом, що називається "dyplom filologji słowiańskiej". І це одне гідне занотування, якщо йде про теперішню катедру української мови у львівському університеті.

Друге нещоденне явище — це **обсада** цієї катедри. Від 1926. р. проводить нею д-р Ян Янув — поляк. Слід признати, що д-р Янув це один з кращих дослідників української середньовічної літератури й українських говорів, алеж дивоглядне, коли катедрою української мови у Львові проводить поляк, тоді, як на рівнорядних катедрах української мови в Кракові чи Варшаві стрічаємо професорів-українців (у Кракові проф. І. Зілинський та проф. Б. Лепкий, у Варшаві проф. Р. Смаль-Стоцький). Цей факт доволі вимовний і він, якщо йде про наше шкільництво, найбільш характеристичний.

Пригляньмося зчерги, як виглядають студії українистики у львівському університеті. Отож виклади, подібно як це діється у Кракові чи Варшаві, відбуваються польською мовою. Із цього надто великого закиду робити не можна нікому, бо викладовою мовою університету є мова польська. Та є друга сторінка цієї медалі, а саме т. зв. просеминарі і семинарі української мови, що в університетських студіях сповняють чи не найважнішу й найсутнішу ролю. Коли напр. у Кракові чи Варшаві українистичні семинарі і просеминарі відбуваються українською мовою, то у Львові — польською! Не будемо тут розводитися над цим фактом, як теж не будемо вичисляти цих усіх втрат, що їх студіюючий українистику у Львові досі поносив і дальше поносить. Викладів про українську літературу чи мову слухає польською мовою, реферати, дискусії у семинарах по польськи, пише праці — по польськи, іспити по польськи — отже який з нього вийде українист? Тоді, коли в Кракові чи Варшаві українську мову більше шанується ніж у Львові, коли студії всіх інших мов відбуваються мовою даного народу, тоді українську мову викинуто зі словника львівського університету і навіть у терміні відмовляється їй рації існування. Ось такий образ сумної дійсности, що від літ царює у катедрі української мови у львівськім університеті.

Юце тих кілька думок і вражінь, що їх викликала в нас вістка про **реактивування** катедри української мови у львівському університеті. — („Новий Час").

Українист.

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина друга.

33

Всі уряди — нотарство, почта, залізниця лишаються в такомуж стані як були, а щоб не переривати нормального ходу урядування в сільській хаті, комітет порішив обрати собі постійне місце осідку в бувшому військовому кіні, коло жидівської синаґоґи.

Вирішили також, що робити з рештками військового майна, яке залишилося на двірцях Зімір і Ясіня. Все це мусить бути захоронене в цілості для потреб народнього війська. Решту мадярської залоги, що лишилася ще в касарні, негайно роззброїти і вислати до Мадярщини... Ухвалено також негайно вислати делеґатів до українського уряду й просити в нього допомоги. Делеґатами обрано Юру, і, заочно, не питаючи його згоди, студента Пластуна. А Йонаша, Бабчинського і кількох жидів, які своїми вчинками задокументувалися незмирними ворогами народу, покищо залишити. Для цього буде утворено суд і все розбереться по закону. Для охорони народнього комітету заразже має бути зорґанізований відділ міліції, а одночасно необхідно вести підготову мобілізації народнього війська.

Так звучали перші постанови Комітету Народньої Оборони.

Підчас обрад. до сільської хати зайшов старий гуцул з Стебного. Кволий, немічний, почув, що зроблено якийсь комітет і прийшов поскаржитися на попа.

Був це перший живий чоловік, який звернувся до своєї влади. А що там сталося? Так і так: З війни вернувся небіж. Щось му сі стало: Куля застрягла у плуцах ци що — вмірає. Коби хоч висповідавсі. А превелебний не хочуть. Кажуть, не мають часу. Кажуть, що тепер най тоті сповідають.

Он як. Павло, як сидів, так і зірвався. Величезний його кулачисько тарахнув об стіл.

— До чортового сина! Коли вішали, то він мав час. А тепер не має. Хлопці!

— Стій, Павле, — зупинив його Юра. Не гарячися. Тут треба підходити до всього розважно. В запалі можна наробити всяких неприємностей.

— Розважно, чортового сина! На гіляку пса старого й кінець. Що тут панькатися.

— Прошу тебе, Павле. Ми не якась банда, а зорґанізована народня влада. Попа треба примусити, щоб він пішов виконати свої обовязки, а після утворити над ним суд. Суд має займатися такими речами, а не ми.

— Поки до суду дійде, то той чортяка втече. А після наробить він тобі шелесту.

— Не втече. Подбаємо про те, щоб не втік.

Нашвидко післали людей за Бабчинським. Повів їх Тулайдан. Кілька цікавих пішло за ним, щось дернуло й мене за всіма. Темніло. Ворохобний день швидко тікав. Нас пятеро люда, а по дорозі приєдналося ще зо двоє, швидкими кроками подалися через міст „Тридцятка" і звернули направо. Проходили вузенькими суточками, коло Розенкранцового обійсвя. Звідсіль веде стежка до кладки через Тису. Вояки вишикувалися, попереду Туладан, а за ним решта. З самого заду шкандибаю до смерти перетомлений я. Проходячи повз частокіл Розенкранца, побачили, як швидко зачинялися і як зариґльовані ворота, що ведуть на подвіря. Ми зовсім не мали наміру заходити туди, але Тулайдана це видно обурило.

— Ей, ти там, сучий пасинку, Бог би тя побив! Чого замикаєшся? Ану, коли так... Хлопці! До попа ще встигнемо. Ану відвідаємо цього. Цікаво, як нас вітати буде.

— „От і на нашій вулиці празник", — мигнула думка. Чомусь воскресла в тямці полонинська ніч, Григоріївка, місяць. Хлопцям подобалися Тулайданові наміри. В одну мить двох з них сиділо на воротях і вступ на подвіря отвертий. Забрязкали кріси. — Заходьте, заходьте! Просимо відвідати нашу господу. Пан Розенкранц Йойна, могутній володар усієї Гуцулії, дома. Він сидить у своїй світлиці й нетерпляче чекає на вашу гостину, — говорив Тулайдан і, знаючи добре всі входи, попростував до покоїв Розенкранца. За ним ринула решта.

О, яка шкода! Пан Йойна Розенкранц виїхали... А куди виїхали? До Кавасів? Дуже дуже шкода. Але дома молодший брат. Ну, слава Богові. Нас і молодший почастує.

Увійшли й навіть кресанів не скинули. Не до кресанів тепер. Це не те, що було. Колись зустрівши на вулиці Йойну, самі летіли кресані з хлопських голів.

— Ну, так значить, нас хочуть у цьому привітливому домі почастувати якоюсь стравою. Це гаразд. Хлопці! Рихтуйте свої черева. Тут вас, чортів понапихають, як бочки. От і бачите. Пивце і мясо. Так, так. Мяса ми вже мабуть давно не смакували. Дякуємо, пані Розенкранцева. А чогож то ваш брат такі гнівні? Ані не обернуться, не заговорять. Не подобаються гості? Ха-ха-ха! От дивак! Такі хлопи й не подобаються! Бачите, гей би коні, регочуть.

Розенкранц понуро сидить у куті на заялозаному шкуряному кріслі й сам до себе буркоче. Видно лише, як пейси та борода ворушаться:

— Ей ти, хабарнику! — зривається раптом Тулайдан. Чого там Богові докучаєш? Ходи сюди!

Той мовчить. Хлопці регочуть.

— Не чує. Оглух холера, — каже з співчуттям Тулайдан. А не бійся, як людей оббірав. останню худобину з хліва тягнув, як селян паленкою обплоював і виманював у них фальшиві підписи, тоді пес не був глухий. Ні, ні. Він завжди був глухий. Він не чув, як плакали на снігу викинені ним з хати діти. Він не чув плачу матерей. Він завжди був глухий.

Встав Тулайдан, випростувався, взяв у руки кріс, як палицю й мірився на чорну постать у куті. Перед нього бухнули на вколішки дві жінки.

— Кинь, Тулайдане, проговорив котрийсь з нас. Ходімо відсіль.

Але Тулайдан махнув кулаком направо, одлетіла одна жінка. Махнув наліво, відлетіла друга. Ґвалт, вереск. Хлопці один за одним виходили надвір. Розенкранц раптом зривається і біжить до дверей.

(Дальше буде).

ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ РОДИН В АМЕРИЦІ, ПОТЕРПІЛИХ ВІД ПОВЕНІ.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

В домі У. Н. Союза зложили на повищу ціль по $15: Роман Слободян і д-р Лука Мишуга; по $10: Микола Мурашко, Дмитро Галичин, Омелян Ревюк, Осип Стеткевич і Володимир Стасюк; по $5: Степан Шумейко й Петро Маційовський; по $2: С. Гладкий, І. Левицький, Й. Сілецький, В. Кушнір, Д. Кравець, С. Шимон, Е. Парніцький і С. Туринчак; по $1: І. Напованець, Ф. Ґіль, Настя Левущ, Ольга Гузар, Одарка Логин, Ірина Гаврилко, Меланія Милянович, Марія Фецула й Марія Боднар.

Разом зложено $115 і переслано до Обєднання.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

МУДРИЙ ПОЛЯК ПО ШКОДІ.

Між містами, що найбільше потерпіли від повені, є місто Гартфорд, у стейті Конетикот. Це місто вважається осередком асекураційного капіталу. Себто там мають свої централі багато асекураційних підприємств.

По кождій катастрофі люди обчисляють шкоди, а потім питаються, скільки з тої шкоди було „покрито" асекурацією, себто скільки з того було обезпечено. Сподівалися, що деякі асекураційні підприємства сильно потерплять. Сподівалися, що потерплять передовсім гартфордські підприємства через шкоди від повени в самому Гартфорді.

Несподівано показується, що шкоди від повени в Гартфорді не були обезпечені. Люди просто собі можливість шкоди легковажили. Шкоди тепер виносять 25 міліонів долярів, а обезпечення проти повені просто зникаючі.

Коли асекураційні організації дорікають тепер людям, що не обезпечувалися проти повени, котра може трапитися, але може й не трапитися, то що сказати про тих, що не обезпечуються на випадок смерти, котра мусить прийти?

УНЦІЯ ЗАПОБІЖЕННЯ.

В американських ґазетах повінь уже перестала бути новинкою. Принаймні найпершою новинкою. На першій стороні вже її нема з виїмком одної: вісти про те, як то місто Портсмут, у стейті Огайо, що лежить над рікою Огайо, котра виляла з берегів може більше, ніж котранебудь інша ріка в Америці, вийшло з повені без шкоди.

Не то що в місті не було виливу, але ввесь рух у місті, комунікаційний, торговельний і промисловий, ішов зовсім нормально. Коли в сусідніх громадах топилися люди, у місті Портсмут діти далі бавилися на вулицях міста, хоча ріка плила багато стіп понад нормальний рівень.

Усе це було можливе завдяки мурові з заліза й сталі, що його місто виставило в 1908—1931 рр. Як його ставили, багато мешканців бунтувалося проти видатку трох четвертин міліона долярів. Неодин чужий з сусідного міста сміявся, дивлячися на цю будову. Нині всі благословлять цей мур. Нині всі знають, що він оплатився сторично.

Як з усяким обезпеченням: одна унція забезпечення варта фунт ліку.

НЕ МИ ОДНІ.

Італьські імігранти в Америці збирають на італійський Червоний Хрест, спеціяльно на його роботу в Етіопії.

Німецькі духовники відкликуються до американців за моральну піддержку для німецького нацизму, а американські жиди протестують проти антисемітських погромів у Польщі.

Кождому імігрантові дорогий „старий край", і кождий шукає симпатії в американській суспільности.

ПОХВАЛИЛИСЯ.

Телеграфують з Москви, що большевицький уряд думає цього року продати більше збіжжя за границю, ніж попередних років.

До цього донесення додають: Цього вивозу не збільшено коштом домашнього споживача.

Чи це натяк на давніші експорти, коли хліб відривано від уст голодних селян, щоби продати його за границею та оплатити большевицьких аґентів?

Якщо це так, то пождемо ще рік-два й дочекаємося того, що скажуть нам: І знов піднесено вивіз хліба з Росії, але не коштом домашнього споживача, як це було в 1936-тім році.

ЧИ ОПЛАТИТЬСЯ ШКІРА ЗА ВИПРАВУ?

Німецький церковний урядовець, д-р Вільгельм Цельнер, відкликається до американської церковної симпатії для німецького нацизму.

Д-р Генрі Смит Ліпер, заграничний секретар Федеральної Ради Церков Христа в Америці, каже на це: „Д-р Цельнер просить нас пошанувати німецьких нацистів за те, що, мовляв, вони здержали поступ большевизму, але лік, яким Гітлер пробує вилікувати Німеччину від большевизму, скорше приспішить большевизм, як йому запобігає. Гітлер у практиці приняв цілу огидну техніку російської диктатури".

ХТО БІЛЬШИЙ?

Англійці мають незадовго спустити на воду найбільший корабель на світі. Називається він „Королева Марія", й має 80,773 тон містоти.

Конкурував з ним щодо величини французький корабель „Нормандія", що мав містоти 79,280 тон.

Тепер французи, щоби не датися перегнати англійцям, добудували на покладах нові скритки й комори так, що „Нормандія" зможе вмістити на собі 82,000 тон.

„Тона" при „тонажу" (корабельній містоті) це не тона ваги. Це міра містоти, себто простору. Така тона має сто кубічних стіп.

Французи кажуть, що їм це вільно робити. Як вільно їм, то вільно теж і англійцям. Отже можемо сподіватися, що за якийсь час англійці повідомлять, що вони добудували ріжні закамарки на „Королеві Марії" і тепер „Королева Марія" таки більша від „Нормандії".

Це все бути може, але чи будуть розумні люди на це звертати увагу? Чи це важне, котрий корабель, і на скільки має більшу містоту? Чи може важніші інші справи, наприклад безпеченство й вигода подорожі?

КРАЙНОСТИ.

Нюйорський суперінтендент шкіл дав міським учителям цікаву лекцію про мирову й воєнну пропаґанду. У своїм циркулярі до вчителів звертає їм увагу на безглуздні крайности в пропаґанді за мир і війну.

„Супроти неполагоджених умов у світі",—каже він, „дуже важне, щоби в публичних школах нащіплювали ідеали мира. Я хочу підчеркнути ще раз вагу навчання про безплідність, страховища й знищення війни та блага й користи мира.

„Таке навчання ще не є пацифізмом або навчанням зрікатися своїх прав, які ми вважаємо святими. З цього ще не значить, що ученики мають забувати, що діти можуть тільки тому користати вповні з прав американського горожанства, що наші предки вважали ті права важнішими ніж само життя".

Як звичайно, крайности є нездоровими й ненормальними. Крайній пацифізм має стільки розуму, скільки крайнє величання війни як чільного прояву народньої енергії, як це говорить старий ґенерал Людендорф.

МОДЕРНІ ЧАСИ.

Пише С. М-ий до „Народної Волі" про Шевченківський концерт у Шікаго:

„Іван Паславський декламував. Був теж реферат про Шевченка. З сольовим співом виступала талановита співачка Софія Візерканюк".

Отже деклямацію приніс Іван Паславський, сольо продукувала Візерканюк, лиш один реферат про Шевченка прийшов на концерт самий, без референта.

ПРО ВОЄННИХ ПРОРОКІВ.

Пророкування війни з зір. — Нострадам. — Що кажуть „пророки" про будуччину?

Відколи існує людство, існують і війни, а в усіх часах історії людства були й люди, які займалися пророкуванням війни. Так у старинному Єгипті священики були пророками війни й часто, самособою, говорили зовсім помилкові пророцтва. У Греції та Римі були також воєнні пророки. Нарід тим людям вірив, а коли яке з їх пророцтв сповнилося, пророк зазнавав великої слави та почестей.

Пророк воєн, якого пророцтва часто сповнялися, був славний лікар і астрольоґ Нострадам, що жив у 16. столітті. На липень 1539. року Нострадам заповів набагато літ наперед війну та ще зазначив, що в тій війні згине французький король Генрих II. Передбачив також війну німецьких князів і багато інших воєнних подій.

Нострадам, як твердять, н 150 літ наперед заповів французьку революцію, що з кінцем 18. століття буде у Франції кровава революція, докладно описав бої в Туїлеріях. У часах Нострадама Туїлерії ще навіть не були побудовані.

Нострадам випророкував навіть світову війну. Він у своїй пророчій книзі „Сентірис" каже, як то у 20-му столітті сильна Англія вестиме велику та криваву війну. Наводить, як то з повітря летітимуть цілі скелі (ґранати) та як у дзвонах (підводні човни) плаватимуть люди під водою. Передбачив і інші подробиці, які дійсно були за час війни 1914—1918. р.

Свого часу науковою працею у царині пророкування війни можна вважати досліди німецького фізика Мевеса Рудольфа, який у 1897. році видав цікаву книжку. Там він каже, що наперед можна обрахувати, коли вибухнуть нові війни, бо вони періодично повторюються, і відповідно до положення зір і інших подій у природі. Небезпека війни зви[illegible]є в періоді 111 літ. Це Мевес старається доказати, наводячи приміри з історії аж до 2400 року перед Христом. Мевес на основу астрольоґічних відкрить наводив і те, що про близьку війну можна теж говорити з положення планети Юпітера та Сатурна.

І між математиками подибуємо пророків війни. Французький математик Жешон випророкував не тільки війну між Францією та Прусією, яка була 1870 р., але означив на довго перед війною точну дату закінчення мира після тієї війни. Один німецький математик випророкував у 1915. році, що світова війна скінчиться з початком листопада 1918. року. І вгадав, бо перемиря заключили 11. листопада 1918. року.

І тепер є пророки війни, між якими нам деякі пророкують дуже бурливі та довготревалі війни, тяжкі часи для всього людства. Чи помиляться вони?...

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Заходом Жіночого Товариства ім. Лесі Українки, 171 від. У. Н. Союза, відбулася забава „карт-парті" дня 7. березня в Українськім Народнім Домі.

Це новозасноване товариство влаштувало цю забаву з ціллю поширити пропаґанду в справі приєднання нашого жіноцтва в членн цього нового жіночого Союзового відділу. Свідоме громадянство поперло цю імпрезу, бо прийшло більше людей, як можна було сподіватись.

По скінченню гри в карти членниці приготовили чай і власної роботи тісточка. Серед гарно розбавленої публики ходили членниці і роздавали нагороди, призначені для кожного стола.

По чаю була концертова частина програми. Програму відкрила голова товариства, пані М. Петренко. Вона подякувала всім гостям за їх таке численне прибуття, як також представила ціль ново-зорганізованого жіночого Союзового відділу. Опісля перечитала програму концерту. Насамперед попросила панну М. Максимців, студентку з Нюйорського Університету, заспівати декілька пісень. Видно, що приявним подобався спів панни Максимців, бо публика не хотіла пустити її зі сцени, так, що мусіла відспівати наддатки.

Милою появою був виступ дівчинки М. Грабар. Вона то, як справжня танцюристка, з відповідними рухами, та ще із приспівуванням, захопила глядачів своїм виступом.

Дальше виступили наші дві музикантки з Джерзі Сити, а це Оля Дмитрів при пяні і Евгенія Скочипець на скрипці. Їх гарна і вправна гра захопила всіх приявних так, що опісля вони мусіли виступити ще поодиноко з сольовими точками.

Лідія Петренко, маленька дівчинка, робила таке гарне враження своїми акробатичними, гнучкими вправами, що публика за кожною зміною її руху нагороджувала її рясними оплесками.

Вечерком проводив наш місцевий адвокат Марцель Вагнер. Говорив англійською мовою до молоді, бо саме молодь була головно зібрана на тій забаві. Говорив про У. Н. Союз та про те, чому молодь повинна до нього належати.

По скінченню програми наступило тягнення головної нагороди, вишиваної торбинки, яку дарувала нашому товариству пані М. Дячик. Цю торбинку виграла пані С. Галичин, яка знову подарувала її нашому товариству ім. Лесі Українки.

Членниця.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Сестрицтво Пресв. Богородиці, від. 125 У. Н. Союза в Шікаго, Ілл., влаштувало в неділю, 8. березня, в парохіяльній салі при Оклей й Райс вулиці так зване „бонко". Ціллю цеї імпрези було не лише придбати гроша до відділової каси, але заразом звернути увагу нацому жіноцтву на цей відділ і на те, що він не тільки існує, але починає бути активнішим ніж досі, а також памятає і на народні справи. Присутні могли завважити, що більшу частину праці виконували молоді дівчата, членниці Сестрицтва. Ось в такий спосіб ми, старші приготовляємо молодих заняти наші місця. Якщо хочемо, щоб наші діти не винародовлювалися, то мусимо в першу чергу, ми, матері, вписатися до У. Н. Союза, а заразом і вписати до нього і наших дітей і там їх під нашим надзором виховувати. Поле Союзової діяльности є велике, щоб лише охота до праці. Нарікання на нашу молодь не мають найменшої основи. Треба вперше нею заінтересуватися. Тому вступайте під Союзовий прапор, вступайте разом зо своїми дітьми до Союзової родини, в якій знайдете не лише забезпечення вашого життя, але й моральне вдоволення, бо належатимете до найбільшої Української Народньої і Запомогової Організації в Америці.

Перед чотирма місяцями Сестрицтво вислало $5 на Українську Кат. Школу в Стемфорд, Конн., а тепер висилаємо через Обєднання по $5 на Рідну Школу та інвалідів у рідному краю.

Збори Сестрицтва Пресв. Богородиці, жіночого відділу 125 У. Н. Союза, відбуваються в третю неділю кождого місяця в год. 12.30 в неділю, в парохіяльній галі при Райс і Оклей вул. Там можна дістати пояснення, як стати членом У. Н. Союза.

П. Дмитрів, голова;
М. Леськів, касієр;
І. Подола, секретар.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

На ріжні цілі.

Бр. св. Йосафата, від. 57 Провидіння, ухвалило на своїм річнім мітингу дати з каси $15, до чого гром. М. Паращак доложив від себе $1. Разом $16 розділено в такий спосіб: по $5 на інвалідів і Рідну Школу, а $6 на визвольну боротьбу. Гроші переслано до краю через Обєднання.

За відділ 57 Провидіння:
А. Цапко, О. Запорожаний, І. Когут.

УВАГА! БЕТЛЕГЕМ, ПА., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В БЕТЛЕГЕМ, ПА.

:—:—: відбудеться :—:—:

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 29-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1936 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ,

3-та і Карбон вул., Бетлегем, Па.

Початок точно в годині 4-тій пополудні.

На тім вічу будуть говорити п. Теодор Свистун і пані Рибакова.

Просимо всіх українців і українок, як місцевих так і позамісцевих, прийти численно і показати нашим ворогам, що українці вміють постояти за свою націю.

71 Вічевий Комітет.

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

СТАРАННЯМ КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ СВ. ЮРА

відбудеться представлення (І. Я. Луцька)

ПРАВЕДНИЙ ЙОВ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 29-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1936 РОКУ

У ПАРОХІЯЛЬНІЙ ГАЛІ ПІД Ч. 28 Е. 7-ма ВУЛ., НЮ ЙОРК.

Початок в 7. ввечір. — Вступ 35 ц., діти 10 ц. — Режісер п. М. Похмурський

Шановні Громадяни! Отся драма не тільки релігійна, але й також народня і патріотична, дуже цікава й інтересна. Гратимуть найвідповідніші сили. Тому приходім громадно всі. Це представлення даємо на допомогу своїй українській Рідній Школі. До участи запрошує 71-2

Шкільний Комітет.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

По короткій недузі померла **Катерина Приcташ,** членниця 230 відділу У. Н. Союза в **Йонгставн, О.**

Покійна родилася на Західній Україні, в селі Телешниця Ошварова повіт Лісько. Була активною членицею братства й щирою українською громадянкою. Радо помагала в уладжуванню ріжних підприємств на народні цілі. Нераз можна було почути від Покійної гарні патріотичні слова, якими загрівала нас до несення помочі Рідному Краєві. Та не дав Бог Їй діждатись визволення того рідного краю, який Вона любила. І тої зеленої Лемківщини, яку Вона так бажала бачити в злуці з Соборною Україною. Хто тільки приїздив з краю, Покійна радо витала його в своїй хаті. Гарні діла Покійної залишаться надовго у вдячній памяті громади. Всі ми памятаємо, як Вона дбала, щоб добути з громади якнайбільшу поміч, коли треба було порятувати наших братів, скатованих підчас ляцької пацифікації. Велике число присутніх на похороні та знесені квіти були доказом, що громадянство глибоко відчуло втрату. Сильний мороз не був перешкодою. Було понад 110 автомобілів. Похоронні богослуження відправили о. Запаринюк і о. Дяків. Покійна оставила мужа Юрія Присташа, відомого нашого громадянина, та чотирьох синів і три доньки. Поховано Її на цвинтарі укр. прав. громади.

Муж Покійної й діти Покійної складають заразом щиру подяку всім тим чесним громадянам і громадянкам, що своїм добрим словом допомогли перенести дорогу втрату. Як теж дякують священству та Братствам, Сестрицтвам і Політичному Клюбові за квіти і віддання Покійній останньої прислуги.

В. І. П.

Михайло Іванчак.

СКЛЯНИЙ ЕКРАН.

В одному лондоському кінотеатрі побудовано екран зі скла. Екран має ту прикмету, що глядачі, які сидять навіть на дуже бічних місцях, бачать фільму так, якби сиділи в прямій лінії перед екраном.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

В четвер, дня 12. березня 1936 р., помер в дома на фармі загально відомий в Ром і околиці міста Ром **Антін Яворський,** член братства св. Михаїла, 121 від. У. Н. Союза в **Ром, Н. Й.**

Покійний походив з села Стиніківці, повіт Тернопіль. Прибув до Америки 1909 року до міста Пітсбург, Па., а в 1919 р. приїхав до міста Ром, де поселився на фармі, й де тяжкою і мозольною працею утримував свою родину.

Покійний полишив вдову Теклю і семеро дітей, пять синів і дві дочки, котрі тепер усі вписані до У. Н. Союза.

Покійний був доброї й тихої вдачі й за це Його всі українці з околиці любили. Був також щирим українцем. Належав до української церкви. І ніколи не відмовив жертви на народні цілі до старого краю.

Похорон Покійного відбувся в понеділок, дня 16. березня, в греко-кат. церкві. Похоронне богослуження відправив о. Кушіль при участи членів двох товариств У. Н. Союза і У. Р. Союза та цілої ромської громади і громадян з околиці. Прощальне слово сказав о. Кушіль. Тлінні останки Покійного зложено на ромськім цвинтарі.

Хай чужа земля, щирий Брате, буде Тобі пером.

О. Ґадз, секр.

ІСТОРІЯ ОДНОГО ДЗВОНА.

Російські війська, відступаючи в 1915 р. на схід, забрали із дзвіниці при церкві в Красному, пов. Золочів, гарний дзвін ваги 900 кг., щоб перетопити його на гармати. Дзвін опинився в Одесі, звідки австрійські війська в 1918 р. відтранспортували його разом з іншими дзвонами назад до Галичини. Люди з Красного пізнали його на головному двірці у Львові, але заки змогли його відобрати, дзвін опинився на костелі св. Єлисавети у Львові. На домагання гр.-кат. парохії в Красному, як його власника, парох костела заявив, що дзвона не віддасть, бо дістав його від польського війська, яке заміняло його за якісь будівельні матеріяли. На тім скінчилося і дзвін із церкви в Красному дзвонить дальше на костелі св. Єлисавети у Львові. Парохіяни з Красного не дістали за нього навіть ніякого відшкодування.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

В понеділок, дня 23. березня ц. р., помер нагло в ночі при роботі **Олекса Ґелета,** член тов. ім. Тараса Шевченка, 349 від. У. Н. Союза в **Менвіл, Н. Дж.**

Покійний походив з села Черче, повіт Рогатин. Прожив 50 літ. Оставив вдовою жінку Катерину і трох дорослих синів, Михайла, Василя і Петра та доньку Ксеню.

До У. Н. Союза належав 28 літ, був при заснуванню відділу 168 У. Н. Союза в Перт Амбою, Н. Дж., і був урядником в ріжних товариствах, і був щирим українцем.

Похорон відбудеться в суботу, дня 28. березня, в годині 10-тій рано. Всі члени нашого товариства, місцеві і позамісцеві обовязані прийти на похорон. Родина Покійного просить всіх земляків з села Черче прийти на похорон.

В. Й. П.

Н. Лісний, секр.

ЯПОНСЬКА КОНКУРЕНЦІЯ.

Німецькі часописи пишуть, що майже з усіх промислових країв наспівають вістки про скріплення японської конкуренції. Йде в тому випадку про волоконні вироби, ґумові та про жарівки. У великій мірі скріпилася японська конкуренція теж у ділянці забавок та інших масових артикулів. Цікавим є факт, що японське залізо у формі рур, бляхи та нержавіючої сталі привозять тепер навіть до Англії. Останніми часами Японія почала масово експортувати свої авта, по дуже низьких цінах.

—o—

ФІЛЬМОВИЙ ДОСВІД ІЗ ПСАМИ.

Паризький психольогічний інститут виступив з проєктом уладити фільмові сеанси для псів, щоб знайти причинки до психольогії цих звірят, їх почувань і т. п. Цю думку зреалізували в Лондоні. Пси поводилися спершу дуже спокійно, але згодом почали непокоїтись, аж врешті всі кинулись на екран і подерли його на шматки.

—o—

150,000 ЗЛОТИХ НА РОЗБУДОВУ ЛІТНИЩ ГУЦУЛЬЩИНИ.

На розбудову літнищ Гуцульщини признали на цей рік 150,000 зл. кредиту. З цього кредиту мають користати передусім літнища: Косів, Ворохта, Жабе, Космач.

УКРАЇНЕЦЬ НАЙУВАЖНІШЕ ПОЧИСЛИВ БАКТЕРІЇ.

Першенство найуважнішого в цілім світі числення бактерій у молоці признано українцеві Н. Й. Стринадці в Едмонтоні, в теперішню пору інспекторові в едмонтонській канцелярії домініяльного департаменту рільництва. Робота, за яку він дістав признання на цілий світ, була зроблена, коли він як студент працював під проводом д-ра Торнтона в рільничім департаменті університету Алберти.

До 1929 р. загально вірили, що в молоці у вимени здорової корови є приблизно 1,000 бактерій на кубічний центиметер (16 крапель), але деякі дослідники припускали, що може бути й 2,500. У 1929 році один швайцарський бактеріольоґ, працюючи в Швайцарії та Злучених Державах і вживаючи більше удосконаленого способу числення, дочислився до 7,500 бактерій. Трудність у численню бактерій є в тім, що під мікроскопом видно тільки одну 30-тисячну частину краплі молока. На оглянення достаточної скількости молока, щоб це мало практичну вартість, потрібно терпеливости Йова. А хтож може мати більше терпеливости, як не українець? Отже й українець знайшов у собі стільки терпеливости, щоби почислити бактерії в свіжім коровлячім молоці. Стринадка, як студент молочарства в університеті, взявся до мікроскопійного студіювання молока від коло сто ріжних коров. Деякі роди молока він студіював аж на 48,444 мікроскопійних полях. Це були найосновніші студії молока, про які є записки. Знайдено, що в цім роді молока було пересічно звиш 60,000 бактерій на кубічний центиметер. Д-р Торнтон дав звідомлення про досліди Стринадки конвенції Міжнародного Стоваришення Інспекторів Молочарень та Молока і ця організація, найвищий авторитет в цій справі, признала, що ніхто ще не числив бактерій у молоці уважніше від п. Стринадки.

Університет Алберти гордий з того, що його ляболаторія здобула собі світову славу, але мають і українці причину чутися гордими, що один з них був тим, що своєю працею в ляборaторії допровадив до цього осягу.

ПРОГРАВ СУДОВИЙ ПРОЦЕС І — ВІДОБРАВ СОБІ ЖИТТЯ.

В Кремениці, ланцуцького повіту, повісився у своїй стодолі 63-літній селянин Тадей Клюц. Слідство виявило, що Клюц відобрав собі життя тому, що програв судовий процес і мусів заплатити коло 500 злотих судових коштів.

АВТОР ПЄСИ СТРІЛЯЄ ДО ПУБЛИКИ В ТЕАТРІ.

В норвезькому театрі у Фельден відбулася цими днями премієра пєси Ральфа Берґера. Вже підчас першого акту публика була невдоволена з пєси, а підчас другого акту те своє невдоволення публика стала проявляти щораз виразніше. По другім акті на сцену театру вийшов автор, бажаючи зложити якусь заяву, але публика не хотіла його вислухати. Тоді схвильований автор витягнув з кишені револьвер і став до публики стріляти. Зчинився страшний переполох, з якого автор скористав та втік. До публики стрілив він 6 разів і ранив важко чотири особи.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (127)

Лейді Бет немало врадувалася, побачивши, що Маседон приняв Тарзана за Іскандра, богочоловіка, що за канаанською легендою мав обняти команду над південними канаанітами та здушити напади з зовнішнього світа. І тепер вояки підняли руки, щоб віддати йому пошану.

Маседон віддав урочисто Тарзанові меч, що був символом командування, і спитався: „Коли ти, Іскандре, поведеш збиті відділи наших військ на наїзників?" Бронзове обличчя Тарзана піднялось до неба, немовби він звідти ждав якогось натхнення.

Його ум працював скоро. Він знав, що мусить удержати цих людей у вірі в своє божество, поки йому не вдасться добути Джерія й лейді Бет з долини. Він знав, що міг легко зробити помилку, котра розбудить підозріння цих вояків.

„Ці, котрих ви піймали", він сказав, „це мої післанці. Я покажу їм дорогу на зовні, де вони довідаються для мене про наміри варварів". Тарзан мав плян повести їх до виходу з долини, але він не знав, що цей вихід тепер був занятий ворогами.